

کشور در مقولات زیربنائی، نیاز شدیدی دارد به فکر، اندیشه و اندیشه‌ورزی

مقام معظم رهبری (دامت برکاته)

گزارشی از اندیشکده سیاستگذاری و حکمرانی در ورزش

نوع سند: گزارش تحلیلی - سیاستی

عنوان سند: تحلیل سیاست جدید وزارت ورزش و جوانان در خصوص انتخاب سرپرست

حوزه تخصصی: حکمرانی ورزش

تدوین: گروه سیاستگذاری ورزش قهرمانی

ناظر تدوین: دکتر مصطفی محمدی رئوف

تاریخ انتشار: آبان‌ماه ۱۴۰۳

شناسه: ۱۴۰۳۲۳۴۰

گزارش سیاستی ۱

تحلیل سیاست جدید وزارت ورزش و جوانان در خصوص انتخاب سرپرست برای فدراسیون‌های ورزشی

اندیشکده سیاستگذاری و حکمرانی در ورزش، اولین و تنها اندیشکده ورزشی دارای مجوز از خانه اندیشه‌ورزان است که به عضویت جامعه اندیشکده‌های کشور درآمده و به واسطه برخورداری از تفاهم‌نامه با معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، امکان بهره‌مندی از ظرفیت نخبگان علمی حوزه ورزش برای آن فراهم شده است. از این منظر اندیشه‌ورزی رسالت ما است و برای تحقق ورزش قوی و حکمرانی عالمانه در ورزش کشور با تمام توان تلاش خواهیم کرد.

شرح موضوع

چندی پیش وزارت ورزش و جوانان با اعلام سیاست های خود در خصوص انتخاب سرپرست برای فدراسیون های ورزشی به واکنش هایی دامن زد که ضروری است در این گزارش نسبت به تحلیل این واکنش ها اقدام نماییم. اما در ابتدا مروری داشته باشیم به این سیاست جدید از زبان محمد شروین اسبقیان معاون توسعه ورزش قهرمانی و حرفه ای وزارت ورزش و جوانان:

«عنوان می شود که انتخاب سرپرست در اختیار وزیر نیست، در حالی که باید استناد کنم به مصوبه ۹۸/۷/۱۴ هیات وزیران و هم چنین ۱۴۰۰/۲/۱۵ که طی این مصوبه وزیر ورزش به عنوان رییس مجمع انتخاب شده است و به استناد تبصره یک بند ۱۶ ماده ۱۳ این اختیار را دارد در صورتی که رییس فدراسیون برکنار و یا ۳ ماه غایب شود و بیش از ۳ ماه در مجامع حضور نداشته باشد، رییس مجمع که همان وزیر ورزش است سرپرست تعیین کند؛ در دوره های قبلی نیز اتفاق افتاده که وزیران مختلف وزارت ورزش و جوانان سرپرست فدراسیون ها را انتخاب کردند و این مغایرت با قانون ندارد. شاید دوستان به آیین نامه وثاقت و امانت اشاره ای داشته باشند که البته این آیین نامه، آیین نامه بالادستی نیست. آیین نامه وثاقت و امانت را وزارت ورزش به فدراسیون ها ارسال می کند و از اختیارات وزیر ورزش است. امروز که سرپرست را مشخص کردیم، بلافاصله ثبت نام از کاندیداها و مراحل تایید صلاحیت ها آغاز می شود و در یک زمان بندی مشخص، تلاش خواهیم کرد تا رییس فدراسیون توسط اعضای مجمع مشخص شود. وزیر ورزش سرپرستی را نوعی بلا تکلیفی عنوان می کند و تاکیدشان بر این است که باید در یک زمان بندی مشخص ثبت نام از کاندیداها را شروع کنیم و طی ۶۰ روز وضعیت رییس فدراسیون تعیین و تکلیف شود. با حضور دنیا مالی و با بررسی های صورت گرفته، در نهایت تصمیم بر این شد که دوره ۴ ساله روسای فدراسیون های ورزشی که به اتمام رسید، سرپرست توسط رییس مجمع تعیین شود.»

دلایل اتخاذ این سیاست

- ۱- عدم مهره چینی و اعمال قدرت رئیس فعلی فدراسیون در انتخابات
- ۲- سالم سازی فضای انتخابات و افزایش تعادل رقابتی
- ۳- کاهش حداکثری تعارض منافع در فرایند انتخابات
- ۴- افزایش انگیزه و امیدواری سایر افراد برای حضور در انتخابات
- ۵- امکان بررسی عملکرد دقیق تر رئیس فدراسیون در دوره سرپرستی
- ۶- کاهش حداکثری نفوذ رئیس مستقر بر اعضای مجمع در دوره انتخابات

دلایل منتقدان این سیاست

- ۱- عدم تطابق این سیاست با اساسنامه مصوب فدراسیون‌ها و مقررات جاری
- ۲- امکان اعمال قدرت وزارت ورزش و جوانان در فرایند انتخابات
- ۳- وجود سابقه طولانی از تلاش وزارت ورزش برای اعمال قدرت در انتخابات
- ۴- ابهام و نبود ساز و کار مشخص برای انتخاب سرپرست
- ۵- بعضاً طولانی شدن دوران سرپرستی و پیامدهای منفی آن برای فدراسیون
- ۶- بعضاً انتخاب سرپرستان غیرمتخصص و سیاسی در ادوار گذشته
- ۷- بی‌اعتمادی جامعه برخی فدراسیون‌ها به موضوع بی‌طرفی وزارت ورزش

آیا این سیاست مغایر اساسنامه است؟

بر اساس تبصره ۱ ماده ۱۳ اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی «در صورتی که رییس فدراسیون عزل یا مستعفی شده و یا غیبت بیش از سه ماه داشته و یا به موجب آرای مراجع ذی صلاح منع ادامه فعالیت داشته باشد، رییس مجمع می‌تواند سرپرست فدراسیون را تا زمان تشکیل مجمع عمومی (حداکثر ظرف مدت شش ماه) تعیین کند. بنابراین طبق بند ۱ ماده ۱۳ اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی، شرایط تعیین سرپرست از سوی رییس مجمع به صراحت اعلام شده و در اساسنامه اعلام نشده که پس از دوره چهارساله رییس مجمع می‌تواند سرپرست را تعیین کند.

طبق تبصره ۲ ماده ۱۴ اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی «دستورالعمل شرایط اختصاصی نامزدهای دارای شرایط وثاقت و امانت، نحوه ثبت نام و رای‌گیری برای داوطلبان پست‌های هیات ریسه در مرتبه اول با تصویب هیات ریسه و پس از برگزاری اولین انتخابات فدراسیون به پیشنهاد هیات ریسه و تصویب مجمع عمومی تعیین و ابلاغ می‌شود.»

طبق ماده ۴ دستورالعمل شرایط اختصاصی نامزدهای دارای شرایط وثاقت و امانت، اطلاع‌رسانی موضوع ثبت نام از داوطلبان احراز پست ریاست فدراسیون و سایر اعضای هیات ریسه منتخب مجمع، ۱۲۰ روز قبل از اتمام دوره ریاست یا پایان دوره سرپرستی فدراسیون از طریق درج اطلاعیه ثبت نام در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار ورزشی و سایت فدراسیون و مکاتبه با اعضای مجمع باید مدنظر قرار گیرد.

نتیجه‌گیری:

- در اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی به موضوع تعیین سرپرست پس از دوره چهار ساله اشاره‌ای نشده و مواردی که معاون وزیر اعلام کرده تطابقی با متن اساسنامه ندارد.
- در خصوص آیین‌نامه وثاقت و امانت، وزیر طبق اساسنامه اختیاراتی ندارد و این آیین‌نامه باید به تصویب مجمع برسد.

در کشورهای دیگر چگونه است؟

تقریباً در تمامی کشورها و در اساسنامه فدراسیون‌های ملی، امکان تعیین سرپرست موقت برای هدایت فدراسیون‌های ورزشی در دوره انتقالی پیش‌بینی شده است. برخی ساز و کارهای متنوع این کنش بدین شرح است:

۱- تعیین کمیته‌های مستقل و تجدید نظر انتخابات توسط مجمع برای کنترل و نظارت بر فرایند انتخابات

۲- تعیین سرپرست توسط مجمع فدراسیون

۳- تعیین سرپرست توسط هیأت رئیسه یا هیأت اجرایی فدراسیون

۴- تعیین سرپرست توسط کمیته ملی المپیک

۵- تعیین سرپرست توسط وزارت ورزش و جوانان

اختیارات سرپرست	زمان دوره سرپرستی	مرجع انتخاب سرپرست	صراحت قانونی برای تعیین سرپرست	
اختیارات کامل	۶ ماه تا ۱ سال	کمیته ملی المپیک یا دولت	مبهم	مصر
اختیارات کامل	۶ ماه تا ۱ سال	کمیته ملی المپیک یا دولت	مبهم	عراق
اختیارات کامل	۶ ماه تا ۱ سال	کمیته ملی المپیک یا دولت	صریح	پاکستان
برگزاری انتخابات	۶ ماه تا ۱ سال	کمیته ملی المپیک یا دولت	صریح	هند
اختیارات محدود	۶ ماه تا ۱ سال	فدراسیون	صریح	آلمان
اختیارات محدود	۶ ماه تا ۱ سال	کمیته ملی المپیک	صریح	فرانسه
اختیارات کامل	۶ ماه تا ۱ سال	کمیته ملی المپیک	صریح	ایتالیا
اختیارات کامل	۶ ماه	دولت	مبهم	عربستان
اختیارات کامل	۶ ماه تا ۱ سال	دولت	مبهم	امارات
اختیارات کامل	۶ ماه	کمیته ملی المپیک یا فدراسیون	مبهم	کره جنوبی
اختیارات کامل	۶ ماه	کمیته ملی المپیک یا فدراسیون	صریح	ژاپن

جمع‌بندی مطالعه تطبیقی

- ۱- در اکثر کشورها دولت (وزارتخانه ذیربط) زمانی برای انتخاب سرپرست وارد عمل می‌شود که فدراسیون و کمیته ملی المپیک کشورها امکان مدیریت شرایط انتخابات را نداشته باشند و فدراسیون ورزشی وارد بحران شده و یا ممکن است وارد بحران شود.
- ۲- کشورهایی که به اصول حکمرانی مطلوب و شفافیت پایبندی بیشتری دارند از ساز و کار قدرت مجمع برای تشکیل کمیته‌های مستقل انتخاباتی به منظور نظارت بر فرایند انتخابات استفاده می‌کنند. کمیته‌هایی که تحت تأثیر رئیس مستقر نباشند.
- ۳- کمیته ملی المپیک در برخی کشورها مرجع بی طرف محسوب شده و از این منظر انتخاب سرپرست برای فدراسیون‌ها بر اساس نظر این کمیته صورت می‌گیرد.
- ۴- در برخی فدراسیون‌ها مجمع و یا هیأت رئیسه امکان تعیین سرپرست را دارند و می‌توانند نسبت به تعیین سرپرست بر اساس مقررات مصوب خود اقدام کنند.
- ۵- همین مطالعه تطبیقی نشان می‌دهد در اکثر کشورهایی که دولت مرجع تعیین سرپرست است، دوره سرپرستی با حواشی همراه بوده و معمولاً به دلیل اختلافات داخلی و مداخلات سیاسی فدراسیون‌ها را با چالش مواجه می‌کند.
- ۶- انتخاب سرپرست از میان اعضای هیأت رئیسه به منظور تداوم روند مدیریتی فدراسیون و پرهیز از ایجاد خلل، از جمله راهکارهایی است که در برخی کشورها مشاهده می‌شود.
- ۷- در برخی کشورها نظیر عربستان و امارات سرپرستان مشخصاً از نامزدی در انتخابات منع شده‌اند ولی در برخی کشورها نظیر ایتالیا، کره و ژاپن نیز منعی برای نامزدی سرپرست در انتخابات وجود ندارد.
- ۸- اختیارات سرپرست در کشورهای مختلف متفاوت است، آنچه مسلم است در کشورهای پیشرفته‌تر از نظر حکمرانی، سرپرست موقت حق ایجاد تغییرات ساختاری اساسی در بدنه فدراسیون را ندارد.

نتیجه‌گیری مطالعه تطبیقی:

- ساز و کارهای انتخاب سرپرست، مدت زمان سرپرستی، علل ورود به دوره سرپرستی، و دایره اختیارات سرپرست در قوانین اکثریت کشورها شفاف است و به همین دلیل می‌توانند چالش‌های احتمالی دوران سرپرستی و بویژه فرایند انتقال قدرت در دوره سرپرستی را به خوبی کنترل و مدیریت کنند.

توصیه‌های سیاستی

کوتاه‌مدت:

- پایبندی به اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی مصوب دولت و شورای نگهبان
- پرهیز از سیاستگذاری‌های سلیقه‌ای و موردی
- استفاده از ظرفیت‌های اندیشه‌ورزی و نخبگانی در جهت سیاستگذاری‌های صحیح
- شفاف‌سازی کامل فرایند تعیین سرپرست، دایره اختیارات و شاخص‌های شایستگی سرپرست موقت در قالب دستورالعمل
- اخذ نظرات و دیدگاه‌های فدراسیون‌های ورزشی و کمیته ملی المپیک و پرهیز از سیاستگذاری‌های دستوری و آمرانه

میان‌مدت:

- اصلاح رویه‌های پیش‌بینی شده در دستورالعمل وثاقت و امانت و پیشنهاد این اصلاحات به مجامع فدراسیون‌ها جهت تصمیم‌گیری مجامع فدراسیون‌ها
- تقویت نقش کمیته ملی المپیک در بهبود فرایندهای انتخاباتی فدراسیون‌های ورزشی المپیکی

بلندمدت:

- اصلاح اساسنامه فدراسیون‌های ورزشی در دولت با رویکرد پاسخگویی به خلاءها و چالش‌های حکمرانی با اخذ نظر از کارشناسان و متخصصان حوزه ورزش

جمع‌بندی

به نظر می‌رسد وزارت ورزش و جوانان در اتخاذ چنین سیاست‌هایی می‌تواند از دیدگاه‌های کارشناسی و اندیشه‌ورزان استفاده کند تا امکان بروز چالش‌های جدید در ورزش کشور را به حداقل برساند. موضوعی که در صورت بی‌توجهی می‌تواند زمینه ابطال انتخابات در مراجع قضایی و یا تحریک نهادهای بین‌المللی را فراهم سازد.

آدرس:

تهران-خیابان انقلاب اسلامی بین خیابان ولیعصر(عج) و برادران مظفر- پلاک ۹۰۷

تماس با ما:

تلفن: ۰۲۱۶۶۹۸۰۶۴۴

کدپستی: ۱۴۱۶۹۳۵۹۵۱

وبسایت: www.sport.tt.ir

پست الکترونیکی: sport.pg.tt@gmail.com

فهرست منابع

- 1- Bingham, L. H., & Weiss, M. S. (2020). International perspectives on sports governance: A comparative approach. *International Journal of Sports Policy and Politics*, 12(3), 245-261.
- 2- Hums, M. A., & Miller, R. K. (2015). Governance and policy in sport organizations: A comparative approach. *Human Kinetics*.
- 3- International Olympic Committee (IOC). (2020). Governance and the role of National Olympic Committees. International Olympic Committee.
- 4- Kihl, L. A. & Klein, C. L. (2014). Sports governance and the role of the national sports federations. *Journal of Sports Management*, 28(3), 227-240.
- 5- Klein, C. L., & Hums, M. A. (2012). *Sport governance: International perspectives*. Routledge.
- 6- Müller, C., & Tüske, M. (2018). Governance challenges in sport federations: A comparative study of Europe and Asia. *European Sport Management Quarterly*, 18(4), 395-413.
- 7- Tobias, C. H., & Stewart, B. (2016). Governance in international sports organizations: A comparative analysis. *International Journal of Sports Policy and Politics*, 8(1), 1-20.
- 8- Tobias, C. H., & Stewart, B. (2017). International sports governance: A comparative analysis of national and global governance models. *Journal of Sports Management*, 31(2), 89-104.
- 9- Williams, J. & Kemp, M. (2019). Corruption and governance in sports organizations: A review of global practices. *Journal of Sports Ethics*, 12(2), 153-166.